DAGSINS MEINING

Ein søguligur dagur

Hin fyrsti mai er ein søguligur dagur. Hann er altjóða dagur verkafólksins. Hesin dagur er av søguligum orsøkum kosin at vera dagurin, tá heimurin vendur eygunum at verkafólki, teirra lívskorum, rættindum og skyldum. Altjóða verkamannarørslan hevur røtur aftur í ídnaðarkollveltingina, sum byrjaði fyri 200 til 250 árum síðan í Europa. Undir hesari samfelagsbylting hendu stórar sosialar og demografiskar broytingar. Ófaklærd fólk í stórum tali gjørdust vinnuleys á landsbygd, og hesi fólk streymaðu í hundraðtúsundatali til teir skjótt vaksandi býirnar, har tey royndu at selja teirra arbeiðsmegi til tann vaksandi ídnaðin. Í hesum byltingarskeiði var arbeiðarastættin til – í einum tíðarbili við ómetaliga vánaligum lívskorum, vánligum bústaði, ongari almennari heilsutrygd ella almannaverki. Barnadeyðin var stórur, lønirnar lágar og arbeiðaravernd var ikki til. Børn vórðu nýtt sum areiðsmegi í spinnarium og kolanámum – vanlukka og deyði hoyrdu til dagsins ordan. Hetta var eisini tíðarskeiðið, har Europa og Amerika ríkaðu seg upp við trælahandli, trælahaldi, kolonialismu, har hjálandið skuldi lata ráværuna, og koloniveldið skuldi vinna pening av at virka ráværuna. Soleiðis var eisini støðið lagt undir ta skipan, ið vit enn hava við ríkum og fátøkum londum.

Í hesum skeiði herdist stættastríðið millum tey, sum seldu arbeiðsmegi og teir, sum áttu framleiðslutólini. Verkafólk lótu sær ikki hesi trælakor lynda, men settu seg til mótverju og skipaðu seg á ymsan hátt. Tá verkamannafeløg síðst í 1700 talinum av álvara fóru undir at seta krøv og skipa fyri mótmælisgongum, vórðu allir felagsskapir, ið røktu áhugamál verkafólksins bannaðir. Men krøvini um fólkaræðið og betri lívskor harðnaðu, og samvinnuhugsjónin vann alt meira frama. Brynjað við ástøðiligum vápnum, sum tey fingu frá mætum heimspekingum og verkamannavinum vunnu verkafólk alt fleiri rættindi og í 1864 var Fyrsta Altjóðasamband Verkamanna stovnað. Hetta felag varð bannað eftir kommunuupreisturin í París og oddamenn- og kvinnur vórðu tikin av døgum. Í 1880 unum kom europeiska verkamannarørslan fyri seg aftur. Fakfeløg og javnaðarflokkar vórðu stovnað í hópatali og krøvini vóru oftast 8 tíma arbeiðsdagur, arbeiðaravernd, hægri løn, betri lívskor sum heild og fólkaræði.

Í Føroyum er verkmannnarørslan um hundrað ára gomul. Fyrst komu Føroya Fiskimannafelag, síðan komu Fylking og Havnar Arbeiðsmannafelag og í 1925 kom Føroya Arbeiðarafelag. Føroyska fakfelagsrørslan hevur hvat stóran týdning fyri bøttum lívskorum. Í ávísum tíðarskeiðum hava fakfeløgini eisini havt stóran vinnuligan týdning sum íverksetarar av stórum vinnufyritøkum á samvinnustøði. Alt broytist, einki stendur í stað, og nógvar fortreytir eru boyttar, síðan fyrstu feløgini vórðu sett á stovn. Fakfeløgini eru vorðin partur av fólkaræðiligu skipanini, men alt meira bendir á, at hesi stóru og sterku rørslu tørvar nútímansgerð. Avbjóðingarnar eru nógvar og stórar. Altjóðagerð við útflyting av arbeiðsplássum, vitanarsamfelag, pensiónsreformum, lønarstríð o.m.a. Onkur vil vera við, at stættastríðið er av. Aðrir vilja verða við, at tað stendur við og eigur at verða hert. So ymiskar áskoðanir eru, er eitt tó vist, og tað er, at stættamunur er framvegis í Føroyum. Munurin millum tey, ið hava ov mikið og tey, ið hava ov lítið, er stórur.

Sosialurin

En køkkenskriver tager ordet

NINA DAHL

Klassekampen er forbi – siger Jóanes Eidesgaard.

Der skal bygges et nyt boligkompleks, Stóratjørn, med privatkapital, og det fremgår, at her betaler man ikke med pebernødder - det er boliger til den herskende klasse – det passer fint ind i Vision 2015.

I Vikublaðið 20/9 2005 er der en artikel: "Havnarfólk, ikki ráð at búgva í Havn". Den fortæller med samme tydelighed, hvorfor projekt Stóratjørn ikke er for arbejdsfolk, og hvorfor det i det hele taget er så svært for en arbejderfamilie at bygge i Havn. En middel årsløn i 2004 for en arbejdsmand var 205019 kr, ferieløn iregnet. Skatten var 31 %, og indtægten efter skat og andre afgifter 134700 kr. Det svarer til 11225 om måneden. Der er dem, der tjener mere, og der er flere, der tjener mindre.

Kvadratmeterprisen på et rækkehus eller ejerlejlighed i Torshavn ligger på 17500 kr. Tallene er udarbejdet af Magni Laksafoss for Havnar Arbeiðsmannafelag - - tak.

Torshavn er også en skoleby, men hvor er kollegierne? Hvor er der en lejlighed til den enlige forsørger, til invalidepensionisten eller for den sags skyld andre, der ikke ønsker at blive kvalt af renter og afdrag til banken?

Jeg arbejder i et køkken – middelalderen er høj, over 40!! Det er en arbejdsplads, der ligner så mange andre i Torshavn og landet over. Det er et fysisk hårdt arbejde, meget ensidigt, gentaget arbejde med nedslidning til følge, Den ufaglærte arbejdskraft slides alt for hurtigt op, de aller færreste holder, til de er 67.

Førtidspensionen for enlige, højeste 12480, middel 9076 og laveste 6617 kr. Gifte, højeste 10951, middel 7820 og laveste 5224 kr. Det er gældende, at man kan have en indtægt på 52100 om året (her medregnes pensionopsparinger) modregnet med 60 øre for hver krone udover.

Pensionsalderen er i dag 67 år, og folkepensionen er for ugifte 6921 kr, gifte 5443 kr. Herudover kan man have en indtægt på 52100 kr (her medregnes pensionopsparinger) modregnet med 60 øre for hver krone udover.

Det er altid blevet sagt, at arbejderen kun tænker på dagen i dag, aldrig på alderdommen. Ved lønforhandlingerne i maj 2005 "Blev der indgået den smalleste overenskomst siden krisen i starten af 1990'erne". Overenskomsten, som omfatter ufaglærte i private erhverv, indebærer en samlet omkostningstigning på 2,4 %, som alene udmøntes i en forhøjelse af pensionsbidraget. Selv om inflationen er lav (1,9% år til år i første halvår) indebærer overenskomsten, at reallønnen falder lidt.

Kilde: 3. kvartals oversigt 2005, Danmarks Nationalbank – Oyggjatíðindi 23/9-2005.

- Altså, spis puddersukker på brød, spar op til din alderdom, og lykkes det dig at komme op på et anstændigt beløb, 4341 kr pr. måned, så falder folkepensionen med 60 øre for hver krone – penge, der i forvejen er beskattet.

Lagmanden har en vision – jeg har et par ønsker: En bedrifts- og sundhedstjeneste med besøg af fysioterapeuter på arbejdspladserne og en udarbejdet arbejdspladsvurdering for den enkelte virksomhed. Pausegymnastik på virksomheder med meget ensidigt, gentaget arbejde, og afspændingsøvelser til kontorfolk. Museskader er også invaliderende. Det er for primitivt, at folk falder ud af arbejdsmarkedet i 40 – 50 års alderen og over på førtidspension. Desværre er der ingen tilgængelig statistik (jeg finder ikke nogen), men det kunne være, nogen kunne gøre sig den umage at se, hvem det er, der får førtidspension, køn, alder og ufaglært/faglært. Men at bede om en bedrifts- og sundhedstjeneste er måske så meget, nu arbejdstilsynet er skåret ind til benet. Beløn de arbejdspladser, der har en påviselig og målbar politik til at beskytte arbejdskraften mod nedslidning.

Det næste ønske, jeg har, er, at nu, hvor vi står ved overgangen til et IT-samfund, at alle får tilbud om gratis komputerundervisning, samt at der ligesom er offentlige biblioteker bliver offentlige komputeker. Bárður Nielsen, fíggjarmálarúðharri, sagde på et tidspunkt, at alle offentligt ansatte skulle få deres lønsedler via komputer og ikke som nu via post – der er en ting, som er nok så væsentlig – at der er en stor gruppe af mennesker i det her samfund, der ikke har adgang til en komputer og en anden gruppe, som ikke kan betjene den. Skal alle kunne deltage i IT-samfundet, bør man sætte ind med computerundervisning på en sådan måde, at alle kan have mulighed for at deltage.

Det tredie ønske, jeg har, er, at man igennem sit arbejdsliv optjener ret til uddannelse med løn. Og at man opretter en erhvervs- og uddannelsesvejledertjeneste rettet mod voksne, samt at der oprettes en specialarbejderskole på Færøerne.

Nyd jeres fridag – brug jeres fremtid – god 1. maj.

Aftur nú upp á hangandi hár!

SÓLFRÍÐ OG BJØRN FJALLSBAK, MAUD OG MAGNUS POULSEN

Miðvágur 29. apríl 2006

Tað kann sigast við nógvum orðum, og tað kann sigast við fáum orðum. Okkurt skal gerast við ferðsluna í gjøgnum Miðvág. Onkur má taka ábyrgd, vit bíða ikki meira! Tað koyra nógvir bilar gjøgnum bygdina, og nógv børn búgva fram við vegnum. Onkur skal gera okkurt við tað, antin Landsverk ella bygdaráið, vit hava ikki tíð at bíða til tit eru lidnir at bestemma, hvør tað er sum skal gera tað. Og vit vilja sum skjótast hava at vita hvat, ið verður gjørt, tvs innan eina viku. Hetta stutta brævið er sent til Landsverk, Miðvágs Kommunu, Dimmuna og Sosialin. Vegna foreldur fram við vegnum.

Innsent tilfar

Av tí at vit fáa rættuliga nógv innsent tilfar sendandi – meira enn vit fáa í blaðið – hevur blaðleiðslan verið noydd at gjørt nakrar avmarkingar.
Enn sum áður skal fult navn skal vera undir øllum innsendum greinum – annars verða tær ikki prentaðar. Harnæst tilskila vit okkum rætt til at ikki at taka við tilfar, sum eisini er sent øðrum bløðum ella hevur verið prentað aðrastaðni. Drúgvar greinar – greinar sum eru longri enn áleið 5.500 tekn, verða raðfestar lægri, og koma bert í blaðið, um pláss er fyri teimum. Tað er ein fyrimunur um vit fáa tilfarið umvegis teldupost ella á diskli.

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eirikur Lindenskov eirikur@sosialurin.fo
Redaktiónssekreterur: Inna Törnroos inna@sosialurin.fo
Fíggjarleiðari: Tóki Højgaard toki@sosialurin.fo

Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Jonhard Hammer jonhard@sosialurin.fo
Durita Simonsen durita@sosialurin.fo
Finnbjørg Nattestad finnbjorg@sosialurin.fo
Gudny Langgaard gudny@sosialurin.fo

Blaðfólk:
Áki Bertholdsen aki@sosialurin.fo
Vilmund Jacobsen vilmund@sosialurin.fo
Snorri Brend snorri@sosialurin.fo
Magnus Gunnarsson maggi@sosialurin.fo
Terji Nielsen terji@sosialurin.fo
Anna V. Ellingsgaard anna@sosialurin.fo
Eydna Skaale eydna@sosialurin.fo
Rigmor Dam rigmor@sosialurin.fo
Lív Højsted Horsdal horsdal@sosialurin.fo
Ítróttur:
Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo
Terji Nielsen terji@sosialurin.fo
Myndamenn:
Álvur Haraldsen alvur@sosialurin.fo
Jens Kristian Vang jensk@sosialurin.fo

Sosialurin í Norðoyggjum:
Nólsoyar Pálsgøta 1, 700 Klaksvík
tel. 458686 fax 458687
e-post: klaksvik@sosialurin.fo
Sosialurin í Suðuroy:
tel. 375364 fax 375464
tel. 228814
e-post: aki@sosialurin.fo
e-post: dagfinn@sosialurin.fo

!!! Haldarar
sum ikki hava fingið blaðið, kunnu ringja til 341818 og boða frá, leygardag tó frá kl. 11.00-13.00

Uppseting/prent:
Uppseting: Føroyaprent
Prent: Prentmiðstøðin
Útgevari:
Sp/f Sosialurin
Avgreiðsla:
Mán.-frí. 8-16
Tórsgøta 1, 100 Tórshavn
Tel. 341800, Fax 341801
Postadressa:
Postboks 76, 110 Tórshavn
E-mail:
post@sosialurin.fo
lysing@sosialurin.fo
lysingartorg@sosialurin.fo
varp@sosialurin.fo

Blaðið verður prentað mánadag-fríggjadag klokkan 14^{00}

Lýsingar

Freistir:	Tekstlýsingar	Størri lýsingar	Lýsingartorgið	Heilsanir
Mánadagsblaðið	Mán.kl. 10	Frí. kl. 15	Frí. kl. 12	Frí. kl. 12
Týsdagsblaðið	Týs. kl. 10	Mán. kl. 15	Mán. kl. 12	Mán. kl. 12
Mikudagsblaðið	Mik. kl. 10	Týs. kl. 15	Týs. kl. 12	Týs. kl. 12
Hósdagsblaðið	Hós. kl. 10	Mik. kl. 15	Mik. kl. 12	Mik. kl. 12
Fríggjadagsblaðið	Frí. kl. 10	Hós. kl. 15	Hós. kl. 12	Hós. kl. 12

Størri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettu freistir.
Framíhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.

Stødd:
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39mm og rúmið millum teigarnar er 4mm.

Innsent tilfar
Fult navn skal vera undir innsendum tilfari. Innsendar greinar, har blaðleiðsl-an ikki er kunnað um bústað og telefonnummar, verða ikki settar í blaðið.